

TDT'NİN ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ

Türk Dünyası 2040 Vizyonu, Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) 2022-2026 Stratejisi, Astana Senedi ve Zirve Deklarasyonlarında belirlenen hedefler doğrultusunda TDT Sekretaryası, uluslararası örgütlerle işbirliği imkânlarını değerlendirmek ve Teşkilatın uluslararası platformlarda görünürlüğünü artırmak amacıyla temaslarına başlamıştır.

Bu çerçevede, TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev 31 Mart - 4 Nisan 2023 tarihlerinde Viyana'yı ziyaret ederek AGİT Genel Sekreteri, AGİT Daimi Konseyi Başkanı, UNIDO Genel Direktörü, BM Viyana Ofisi (UNOV)/BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) Genel Direktörü/İcra Direktörü ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) Genel Direktörü ile görüşmelerde bulunmuştur.

Genel Sekreter, 16-19 Mayıs 2023 tarihlerinde Cenevre'de BM Cenevre Ofisi (UNOG) Genel Direktörü, BM Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) Genel Sekreteri, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Uluslararası Göç Ofisi (IOM) Genel Direktörleri, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Genel Direktör Yardımcısı ve Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği (IRU) Genel Sekreteri gibi çeşitli uluslararası örgütlerin temsilcileriyle bir araya gelmiştir.

Genel Sekreter ayrıca, Avrupa Birliği (AB) yetkilileriyle görüşmelerde bulunmak ve TDT ile AB arasında daha yakın bir işbirliğinin yollarını araştırmak amacıyla 3-4 Temmuz 2023 tarihlerinde Brüksel'e bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede AB Komisyonu'nun Genişleme ve Komşuluktan sorumlu Üyesi Sayın Olivér Várhelyi, Avrupa Konseyi Başkanı'nın Dış Politika Başdanışmanı Sayın Simon Mordue, Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Sayın Josep Borrell'in Özel Kalem Müdürü Sayın Camilo Villarino ve Avrupa Parlamentosu Üyesi Sayın Ryszard Czarnecki ile bir araya gelmiştir. Ziyaret, AB yetkililerinin Teşkilat ve öncelikleri hakkında bilgilendirilmesi açısından etkili olmuş ve sorunlu konular hakkında görüş alışverişinde bulunma ve işbirliği fırsatlarını araştırma fırsatı sağlamıştır.

Genel Sekreter, BM 78. Genel Kurulu marjında, aralarında Afrika Birliği Komisyonu (AUC) Başkanı ve İslam İşbirliği Teşkilatı (OIC) Genel Sekreteri'nin de bulunduğu çeşitli uluslararası örgüt temsilcileriyle görüşmelerde bulunmuştur.

Genel Sekreter ayrıca 12 Şubat 2024 tarihinde BM Kalkınma Koordinasyon Ofisi Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Bayan Gwi-Yeop Son ve BM kuruluşlarının Avrupa ve Orta Asya bölge ofislerinin başkanlarıyla örgütler arası işbirliğinin geliştirilmesini görüşmek üzere çevrimiçi bir toplantıda bir araya gelmiştir.

Bunun yanı sıra, Astana Zirvesi Bildirisi'nin Sekretaryaya BM Genel Kurulu ve İİT nezdinde gözlemci statüsü elde edilmesine yönelik ortak çabaları hızlandırma talimatı veren 143. paragrafı uyarınca Genel Sekreter, 15-20 Şubat 2024 tarihlerinde New York'a bir çalışma ziyareti gerçekleştirerek TDT'nin BM nezdinde beklemede olan gözlemci statüsü konusunu ele almış ve Daimi Temsilcilerle bu konuda belirli bir ilerleme kaydedilmesi için önümüzdeki dönemde atılabilecek adımlar hakkında fikir alışverişinde bulunmuştur.

Açılışı UNOG'da yapılan Türk Haftası programı, Türk dünyasına yönelik farkındalığı artırmak ve ilgi uyandırmak amacıyla 22-25 Nisan 2024 tarihlerinde başarıyla gerçekleştirilmiştir. UNOG Genel Direktörü ve önde gelen uluslararası kuruluşların yöneticilerinin katıldığı etkinlik, Birleşmiş Milletler

bünyesinde Türk işbirliğinin ve bağlı kuruluşlarının görünürlüğünü ve geniş kitlelerce tanınmasını sağlamayı amaçlamıştır.

Genel Sekreter, yurtdışındaki temaslarının yanı sıra Türkiye'deki diplomatik çevrelerle de yakın ilişkilerini sürdürmüş ve İstanbul'daki TDT Sekretaryasında uluslararası örgütlerin başkan ve temsilcilerini kabul etmiştir. Bu bağlamda, çok sayıda ülkenin Büyükelçisi ve uluslararası kuruluşun başkanıyla bir araya gelerek 2022'de göreve başlamasından bu yana önemli bağlantılar oluşturmuştur.

Ayrıca, Türk Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanı, TRACECA Hükümetlerarası Komisyonu Daimi Sekreterliği Genel Sekreteri, Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) Genel Sekreteri ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) Genel Sekreteri, OECD İstanbul Ofisi Başkanı ve Avrupa Parlamentosu (AP) heyeti Genel Sekreteri makamında ziyaret etmişlerdir.

Genel olarak, Teşkilat önde gelen uluslararası kuruluşlarla daha yakın temas kurmuş ve TDT ile DSÖ arasında "2024-2025 Ortak Eylem Planı", TDT ile TİKA arasında Mutabakat Zaptı ve TDT ile BM-Habitat arasında Mutabakat Zaptı gibi işbirliğine yönelik çok sayıda belge imzalamıştır. Ayrıca, TDT ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) arasında da yakın zamanda bir Mutabakat Zaptı imzalanması beklenmektedir. 3 Kasım 2023 tarihinde Astana'da düzenlenen TDT 10. Zirvesi'nde Devlet Başkanları Konseyi, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'na (EİT) gözlemci statüsü verilmesine ilişkin kararı kabul etmiştir.

Sekretarya, aşağıdaki kuruluşlarla daha yakın temas kurmak için çalışmalarını sürdürmüştür:

1. Birleşmiş Milletler (BM)

TDT'nin BM Genel Kurulu'nda (BMGK) bekleyen gözlemci statüsünü ilerletme çabalarının bir parçası olarak Genel Sekreter, Mart 2023 - Eylül 2024 döneminde BMGK 77. Oturum Başkanı Sayın Csaba Kőrösi, BM Cenevre Ofisi (UNOG) Genel Müdürü Sayın Tatiana Valovaya, BM Türkiye Mukim Koordinatörü Sayın Alvaro Rodriguez, Birleşmiş Milletler Viyana Ofisi Genel Direktörü Ghada Fathi Waly, BM Avrupa, Orta Asya ve Amerika Genel Sekreterliği Siyasi ve Barış İnşası İşleri ve Barış Operasyonları Dairesi Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Miroslav Jenča ve BMGK Altıncı Komite Başkanı - Tayland Krallığı'nın BM Daimi Temsilcisi Büyükelçi Suriya Chindawongse ile görüşmelerde bulunmuştur.

Tüm bu mevkiadaşlar TDT'nin BM Genel Kurulu'ndaki gözlemci statüsü teklifine destek vermekle birlikte, BM'nin bir kurum olarak ihtilaf halindeki taraflar arasında istişareleri teşvik etmek dışında karar alma prosedürlerinde bir rolü olamayacağını ve BM'de masaya yatırılan herhangi bir konuda karar verecek olanların ülkeler olduğunu vurgulamışlardır. Bu doğrultuda, TDT'nin bu çıkmazı aşmak için muhalif ülkeler nezdinde diplomatik girişimlerde bulunmasını ve ayrıca Teşkilatın BM bünyesinde daha yoğun bir şekilde temsil edilmesinin olumlu gelişmelere yol açabileceği tavsiyesinde bulunmuşlardır.

Bu bağlamda, 25 Eylül 2024 tarihinde Kazakistan Cumhuriyeti'nin New York'taki Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği binasında düzenlenen Gayri Resmi Dışişleri Bakanları Toplantısında Genel Sekreter, Üye Devletleri itiraz eden ülkelerle müzakerelerde bulunmaya teşvik etmiş ve başvurunun Teşkilatın yeni ismiyle tekrar yapılmasının gerekliliğinin altı çizilmiştir.

BM Genel Kurulu'nda bekleyen gözlemci statüsü başvurusu konusunda Teşkilatın gelecekteki eylemlerini düzene koymak amacıyla Genel Sekreter 16 Şubat 2024 tarihinde TDT Ülkelerinin Daimi Temsilcileri ile bir araya gelmiştir. Bu koordinasyon toplantısı, Devlet Başkanları Konseyi tarafından verilen talimatlar doğrultusunda, Türk işbirliğini ve Teşkilatın Birleşmiş Milletler nezdindeki görünürlüğünü teşvik ederek, TDT ülkelerinin bölgesel bir aktör olarak hareket etme kabiliyetlerini ve BM gündeminde üst sıralarda yer alan konulardaki sorumlu yaklaşımlarını sergileyen alternatif girişimler yoluyla TDT'nin bekleyen gözlemci statüsü teklifini ilerletme konusunda fikir alışverişinde bulunma fırsatı sağlamıştır.

Sekretarya, koordinasyon toplantısı sırasında TDT Ülkelerinin Daimi Temsilcileri tarafından dile getirilen girişimlerin hayata geçirilmesi için Üye Devletler ve Gözlemcilerle gerekli iletişimi resmi olarak yürütecektir.

2. Avrupa Birliği (AB)

Genel Sekreter 3-4 Temmuz 2023 tarihlerinde AB Komisyonu'nun Genişleme ve Komşuluktan Sorumlu Üyesi Sayın Olivér Várhelyi, Avrupa Konseyi Başkanı Sayın Charles Michel'in Dış Politika Başdanışmanı Sayın Simon Mordue, Avrupa Birliği Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Sayın Josep Borrell'in Özel Kalem Müdürü Sayın Camilo Villarino ve Avrupa Parlamentosu Üyesi Sayın Ryszard Czarnecki ile bir araya gelmiştir.

Genel Sekreter'in Brüksel ziyareti, AB yetkililerinin Teşkilat ve öncelikleri hakkında bilgilendirilmesi açısından önemli olmuş ve aynı zamanda tartışılabilir konularda görüş alışverişinde bulunma ve işbirliği fırsatlarını araştırma fırsatı sağlamıştır.

Ulaştırma bağlantısı ve enerji, TDT ve AB arasında muhtemel işbirliğine yönelik iki alan olarak ortaya çıkmaktadır. Sekretarya, söz konusu alanlarda bu tür bir işbirliğinin hayata geçirilmesi için gerekli olası yöntemleri inceleyecektir.

Bunun yanı sıra, TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanışbek Ömüraliyev, 24 Nisan 2024 tarihinde Cenevre'de düzenlenen Türk Haftası çerçevesinde Avrupa Birliği Orta Asya Özel Temsilcisi Terhi Hakala ile bir araya gelmiştir.

Görüşme sırasında taraflar, ekonomi, ulaştırma, eğitim ve kültür gibi ortak ilgi alanları aracılığıyla TDT ve AB arasındaki işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan yapıcı müzakerelerde bulunmuşlardır.

TDT ve AB arasında verimli bağlar kurulmasını desteklemek amacıyla, TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanışbek Ömüraliyev ve Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı Peter Szijjártó tarafından 14 Mayıs 2024 tarihinde, özellikle Macaristan'ın AB dönem başkanlığı sırasında uygulanacak olan somut eylemleri belirleyen bir "Ortak Çalışma Planı" imzalanmıştır.

3. BM Habitat

Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (UN Habitat) (eski) İcra Direktörü Sayın Maimunah Mohd Sharif, iki kuruluş arasında imzalanan çerçeve işbirliği anlaşması uyarınca 27 Şubat 2023 tarihinde İstanbul'daki TDT Sekretaryasında Genel Sekreteri ziyaret etmiştir.

Genel Sekreter, BM-Habitat Genel Sekreter Yardımcısı ve İcra Direktörü Sayın Maimunah Mohd Sharif ile 18 Eylül 2023 tarihinde New York'ta düzenlenen 78. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında bir araya gelmiştir.

Toplantı sırasında taraflar, iki kuruluş arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik taslak Yol Haritası üzerinde görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu Yol Haritası, Şubat 2023'te bir Mutabakat Zaptının imzalanmasının ardından TDT ve UN-Habitat arasında başlatılan işbirliği yolculuğunda önemli bir kilometre taşı temsil etmektedir. Toplantıda ele alınan kilit hususlar arasında, söz konusu belgede yer alan belirli eylem maddelerinin, dönüm noktalarının ve zaman çizelgelerinin belirlenmesi yer almaktadır.

Azerbaycan Ulusal Kent Forumu'nun ikinci oturumu ve 2023 Dünya Habitat Günü çerçevesinde, BM Habitat ile işbirliği halinde 30 Eylül 2023 tarihinde Bakü'de TDT Şehir Planlamadan Sorumlu Bakanlar toplantısı düzenlenmiş ve bu toplantıda taraflar gelecekteki bölgesel işbirlikleri ve ortaklıklar, kentlerin iklim değişikliğine adaptasyonu ve risklerin azaltılmasının yanı sıra TDT bölgesindeki ortak kentsel yenileme projeleri için finansman ve kaynak mekanizmaları konusunda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Genel Sekreter, BM Genel Sekreter Yardımcısı ve BM-Habitat İcra Direktörü Sayın Maimunah Mohd Sharif ile 24 Eylül 2024 tarihinde New York'ta düzenlenen Birleşmiş Milletler 79. Genel Kurulu çerçevesinde bir araya gelmiştir. Taraflar, TDT ve BM Habitat arasındaki işbirliğinin mevcut durumunu ele almış ve işbirliğinin güçlendirilmesinin yanı sıra iki kuruluş arasında ortak faaliyetler yürütülmesi konusunda da görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

İki Kuruluş şu anda işbirliğine ilişkin Yol Haritasının sonuçlandırılması üzerinde çalışmaktadır.

4. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

Genel Sekreter, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge ile 12 Temmuz 2023 tarihinde İstanbul'daki TDT binasında bir araya gelmiştir. Genel Sekreter ayrıca 28 Ekim 2023 tarihinde Kopenhag'daki DSÖ Bölge Ofisi'ni ziyaret etmiştir. Genel Sekreterin ziyareti sırasında taraflar "2024-2025 Ortak Eylem Planı" nı imzalamışlardır.

Toplantıda Genel Sekreter Ömüraliyev ve Direktör Kluge, dijitalleşme, kapasite geliştirme programları ve çevresel olarak sürdürülebilir sağlık tesislerine odaklanmak amacıyla TDT ve DSÖ/Avrupa arasında ileriye dönük işbirliği fırsatlarını ele almışlardır.

Sekretaryanın daveti üzerine DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Corinne Capuano, "Cenevre'de Türk Haftası" programı kapsamında 22 Nisan 2024 tarihinde BM Cenevre Ofisi (UNOG) binasında düzenlenen "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmada Yükselen Bir Aktör Olarak TDT" konulu konferansa panelist olarak katılmıştır.

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev, 24 Nisan 2024 tarihinde Cenevre'de Türk Haftası çerçevesinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus ile bir araya gelmiştir.

Görüşme sırasında Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, Lyon merkezli DSÖ Akademisi'nin kuruluşuna dikkat çekerek kapasite geliştirme programları da dahil olmak üzere TDT'nin faaliyetlerine destek sağlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir.

Son olarak, TDT-DSÖ Sağlık Acil Durumlarında Liderlik eğitim kursu 6 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

TDT Üye Devletlerinden yaklaşık 30 sağlık profesyonelinin katılımıyla düzenlenen ve 12 saatlik çevrimiçi kurs ile 5 günlük yüz yüze atölye çalışmasından oluşan eğitim programı, kursiyerlerin sağlıkla ilgili acil durumlarda liderlik becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır.

Program, Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev ve Dr. Hans Kluge tarafından 28 Ekim 2023 tarihinde Kopenhag'da imzalanan Eylem Planı temelinde TDT ve DSÖ tarafından ortaklaşa düzenlenmiştir.

5. Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE)

Sekretarya, kurumsal bir çerçeve oluşturulması yoluyla devam eden işbirliğini güçlendirmek amacıyla Aralık 2022'de UNECE ile bağlantı kurmuştur. Her iki Sekretarya işbirliği içerisinde Mutabakat Zaptının ön taslağını hazırlamıştır.

Genel Sekreter, bu yönde devam eden çabaları ve 15 Mayıs 2023 tarihli Yürütme Komitesi toplantısında UNECE üyeleri arasında konuyla ilgili yapılan tartışmaların sonuçlarını görüşmek üzere UNECE eski Genel Sekreteri Sayın Olga Algayerova ile 17 Mayıs 2023 tarihinde Cenevre'de bir araya gelmiştir.

UNECE'deki bazı ülkeler iki kuruluş arasındaki işbirliği çabalarına yönelik itirazlarını dile getirse de, (UNECE'nin) Yürütme Komitesi müzakerelerin devam etmesini desteklemiştir.

UNECE Sekretaryası ile özellikle sürdürülebilir enerji konusunda kurulan pratik işbirliği konusuna değinecek olursak, her iki Kuruluş da şu anda bu önemli alanda üstlenilecek somut ortak projelerin haritasını çıkaracak bir Eylem Planı taslağı hazırlamaktadır.

Genel Sekreter 22-24 Ocak 2024 tarihlerinde Cenevre'ye gerçekleştirdiği çalışma ziyareti çerçevesinde UNECE İcra Sekreteri Sayın Tatiana Molcean ile bir araya gelmiştir. Ziyaret sırasında Sekretarya ayrıca UNECE ve BM Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (UNESCAP) Orta Asya ve Kafkaslarda Enerji Bağlantısı Programının lansmanına katılmış ve bu alanda 2024 yılı için işbirliği girişimlerini görüşmek üzere Sürdürülebilir Enerji Departmanı ile bir araya gelmiştir.

UNECE İşbirliği ve Ortaklıklar Bölümü Şefi Sayın Tony Bonnici, Sekretaryanın daveti üzerine 22 Nisan 2024 tarihinde "Cenevre'de Türk Haftası" programı kapsamında UNOG binasında düzenlenen "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmada Yükselen Bir Aktör Olarak TDT" konulu konferansa konuşmacı olarak katılmıştır.

6. Amerika Birleşik Devletleri Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)

Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev'in Semerkant Zirvesi sırasında FAO ile kurumsal işbirliği başlatılması yönündeki teklifi üzerine Genel Sekreter, FAO Avrupa ve Orta Asya Bölge Temsilcisi Genel Müdür Yardımcısı Sayın Vladimir Rakhmanin ile 24 Mart 2023 tarihinde çevrimiçi bir toplantı gerçekleştirmiştir.

Taraflar, işbirliğine ilişkin bir Mutabakat Zaptı temelinde ilişkilerini resmileştirme konusunda mutabık kalmışlardır. TDT ve FAO arasında taslak bir Mutabakat Zaptı ve “2024-2026 Ortak Çalışma Planı” iki Kuruluş tarafından birlikte hazırlanmış olup, TDT Sekreteryası hâlihazırda FAO'nun taslak Mutabakat Zaptı üzerindeki nihai onayını beklemektedir.

7. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)

İki Kuruluş arasında 26 Haziran 2015 tarihinde Madrid'de imzalanan Mutabakat Zaptı, turizm ürünlerinin tanıtılmasını, sistematik işbirliğinin tesis edilmesini ve ortak etkinliklerin düzenlenmesini amaçlamaktadır.

TDT ve UNWTO arasındaki ilişkileri yeniden canlandırmak amacıyla Sekreteryaya, somut sonuçlara ulaşmak için ortak bir eylem planı hazırlamış ve görüş ve yorumlarını almak üzere UNWTO ile paylaşmıştır. Önümüzdeki dönemde TDT Genel Sekreteri'nin UNWTO Sekreteryası'na bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmesi için iki Sekreteryaya temas halindedir.

8. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)

Genel Sekreter, 31 Mart 2023 tarihinde Viyana'daki AGİT Sekreteryasında AGİT Genel Sekreteri Sayın Helga Maria Schmid ile bir araya gelmiştir.

Genel Sekreter aynı zamanda AGİT Daimi Konseyi Başkanı ve Kuzey Makedonya'nın AGİT Daimi Misyonu Başkanı Büyükelçi Igor Djundev ile 4 Nisan 2023 tarihinde Viyana'da bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Görüşmeler sırasında Genel Sekreter, TDT'nin üye devletleri arasında bölgesel entegrasyonu, ekonomik büyümeyi ve kültürel anlayışı teşvik etmenin yanı sıra AGİT ile daha güçlü bağlar geliştirmeye kararlı olduğunu vurgulamıştır.

2 Mart 2024 tarihinde, 3. Antalya Diplomasi Forumu'nun düzenlendiği alanda, TDT Genel Sekreteri, AGİT Genel Sekreteri Sayın Helga Maria Schmid ile bir araya gelmiştir.

9. Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği (IRU)

TDT ve IRU arasında 6 Ekim 2021 tarihinde İstanbul'da imzalanan Mutabakat Zaptından bu yana, özellikle ulaştırma ve transit konularının dijitalleştirilmesi ve kapasite geliştirme çabalarının artırılması alanlarında güçlenen işbirliği bağları kurulmuştur.

İki kuruluş, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan arasında dijital TIR pilot projelerinin başarıyla uygulanması da dahil olmak üzere çeşitli girişimlerde etkin bir şekilde işbirliği yapmıştır. Ayrıca Üye Devletlerin Sınır Geçiş Noktalarında yeşil şeritlerin ve dijital TIR önceliklendirmesinin oluşturulmasını kolaylaştırmışlar ve diğer çabaların yanı sıra Özbekistan Gümrük Komitesi ile işbirliği içinde Kırgız Gümrük İdaresi yetkilileri için kapasite eğitim programları yürütmüşlerdir.

TDT, IRU ve Üye Devletler ile Türkmenistan'dan Ulusal Taşımacılık Derneklerinin ortak çabaları, Türk Bölgesindeki Uluslararası Karayolu Taşımacıları Dernekleri Birliği'nin (TDT-URTA) kurulmasıyla sonuçlanmıştır. TDT-URTA'nın Kuruluş Şartnamesi'nin imza töreni 20 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Yakın vadede, iki Kuruluşun çalışmaları Türk bölgesinde Elektronik Sevk İrsaliyesi (eCMR) projesinin uygulanmasını ilerletmeye odaklanacaktır. İrkeştam ve Korgas sınır geçiş noktalarından Türkiye'ye karayolu tanıtım turları düzenlenmesi için de hazırlıklar devam etmektedir.

10. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)

TDT'nin tüm Üye Devletlerinin de üyesi olduğu EİT, TDT'nin bugüne kadar gözlemci statüsüne sahip olduğu tek örgüttür. Bununla birlikte, 3 Kasım 2023 tarihinde Astana'da düzenlenen TDT 10. Zirvesi'nde Devlet Başkanları Konseyi, EİT'e gözlemci statüsü verilmesine ilişkin kararı kabul etmiştir.

TDT'nin EİT'deki mevcut gözlemci statüsü ve bu statünün karşılıklı olarak sürdürülmesi, her iki tarafa da ortak ilgi alanlarına giren konularda görüş alışverişinde bulunma ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla birlikte hareket etme fırsatı sunmaktadır.

Genel Sekreter ve EİT Genel Sekreteri H.E. Khusrav Noziri arasındaki son toplantı 24 Ocak 2023 tarihinde Taşkent'te gerçekleştirilmiş ve taraflar 2019 yılında geliştirilen Çalışma Programının mevcut koşullara uygun olarak güncellenmesinin yanı sıra somut amaç ve hedeflerin takip edilmesi ve karşılıklı olarak birbirlerinin faaliyetlerinin tekrarından kaçınmak için birlikte hareket edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

İki kuruluş, 23 Eylül 2014 tarihinde New York'ta imzalanan Mutabakat Zaptı'nın ilkelerini uygulamak üzere bir "2024-2026 Çalışma Programı" hazırlamayı planlamaktadır.

11. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA)

20 Ocak 2023 tarihinde Genel Sekreterin IRENA Genel Direktörü Sayın Francesco La Camera'ya hitaben yazdığı ve TDT ile IRENA arasında ilişkilerin tesis edilmesini ve bu kapsamda bir Mutabakat Zaptı imzalanmasını öneren mektubu kendisine gönderilmiştir.

Mutabakat Zaptı taslağı üzerinde taraflar arasında mutabakata varılmıştır. Şu anda Sekretarya, Mutabakat Zaptının imzalanmasını sağlamak amacıyla TDT ve IRENA temsilcileri arasında bir toplantı düzenlenmesi için görüşmeler yürütmektedir.

12. BM Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO)

Genel Sekreter 3 Nisan 2023 tarihinde UNIDO Genel Müdürü Gerd Müller ile Viyana'daki UNIDO Genel Merkezinde bir araya gelmiştir.

Genel Müdür Müller, geniş Avrupa bölgesindeki siyasi gelişmeler göz önüne alındığında TDT bölgesinin jeostratejik öneminin altını çizmiş ve Avrupa ülkelerinin, özellikle yeşil enerji ve mineral kaynağı ve Çin'den Avrupa'ya güvenilir bir güzergâh olarak bölgenin büyük potansiyelinin daha fazla bilincinde olunması gerektiğini vurgulamıştır.

Taraflar örtüşen amaçlarının altını çizmiş ve iki Kuruluş arasındaki olası işbirliği yollarını görüşmüşlerdir. Bir sonraki adım olarak, aşağıdaki alanlarda yabancı yatırım çekmeye yönelik somut projeler hazırlamak ve belirlemek üzere iki kuruluş arasında bir Çalışma Grubu kurulması konusunda mutabık kalmışlardır: 1) sürdürülebilir ve kapsayıcı sınai kalkınma; 2) yenilenebilir enerji ve yeşil dönüşüm; 3) iklim koruma, gıda güvenliği ve 4) genç profesyoneller için bilişim ve dijitalleşme eğitimleri.

Her iki Kuruluş, kapsayıcı ve sürdürülebilir sınıai kalkınmanın desteklenmesine yönelik işbirliklerini güçlendirmek amacıyla 26 Kasım 2024 tarihinde Viyana'daki UNIDO Genel Merkezi'nde Ortak Deklarasyon imzalamışlardır.

13. BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC)

Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) Güneydoğu Avrupa Bölge Temsilcisi Sayın Danilo Rizzi ile 23 Ağustos 2023 tarihinde TDT Sekretaryası Genel Merkezinde bir araya gelmiştir.

Toplantı sırasında Genel Sekreter, TDT Sekretaryasının faaliyetleri ve Uluslararası Örgütlerle işbirliği hakkında Bölge Temsilcisine bilgi aktarmıştır. Sayın Danila Rizzi, UNODC ve İstanbul'da bulunan Güneydoğu Avrupa Bölge Temsilciliği ofisinin faaliyetleri hakkında bilgi vermiştir.

14. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

OECD İstanbul Bölge Ofisi Başkanı Sayın Achraf Bouali 12 Eylül 2023 tarihinde TDT Sekretaryasına bir nezaket ziyaretinde bulunmuştur.

Genel Sekreter, 13 Aralık 2023 tarihinde Paris'te düzenlenen Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Avrasya Haftası 2023'e katılmıştır. Etkinlik çerçevesinde Genel Sekreter, OECD Genel Sekreteri H.E. Mathias Cormann ile bir araya gelerek iki örgüt arasındaki kurumsal işbirliği yollarını ele almıştır.

Paris'te gerçekleştirilen toplantılar, iki kuruluş arasında anlamlı bir ortaklık kurulmasına yönelik olumlu bir gidişata işaret etmiştir. Ekonomik kalkınmaya yönelik ortak taahhüt, bölgesel zorlukların tanınması ve işbirliği için belirli alanların belirlenmesi sağlam bir temel oluşturmaktadır. Ortak girişimlerin incelenmesi ve bir Mutabakat Zaptı imzalanması önerisi, ortaklığın potansiyel faydalarının hayata geçirilmesine yönelik proaktif bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Sekretarya, OECD Sekretaryası ve OECD İstanbul Merkezi ile söz konusu alanlarda bu işbirliğinin hayata geçirilmesi için muhtemel çalışma modellerini değerlendirecektir.

15. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

Genel Sekreter, 19 Mayıs 2023 tarihinde Cenevre'de ILO Genel Direktörü Sayın Gilbert F. Houngbo ile bir araya gelerek işbirliği yollarını değerlendirmiş ve iki kuruluş arasındaki bağları güçlendirmeye yönelik çalışmalarda bulunmuştur. Her iki kuruluşun da milliyetleri veya geçmişleri ne olursa olsun tüm bireyler için adil ve üretken istihdam sağlamaya kararlı oldukları kaydedilmiştir.

ILO Genel Direktörü, Rusya-Ukrayna savaşının olumsuz etkilerini ele almak için yapılan önemli çalışmaları göz önünde bulundurarak, göçmen işçi konusunun TDT ile işbirliği yapılabilecek bir alan olduğunu ifade etmiştir. ILO'nun TDT ile işbirliğine hazır olduğunu ifade eden ILO Genel Direktörü, Sekretarya'ya Ankara ve Moskova'daki ofisleriyle temasa geçerek ortak çabaların olası çerçevesi hakkında somut görüşmelerde bulunmasını tavsiye etmiştir.

Sekretaryanın daveti üzerine ILO Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Beate Andrees, "Cenevre'de Türk Haftası" programı kapsamında 22 Nisan 2024 tarihinde BM Cenevre Ofisi (UNOG) binasında

düzenlenen “Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmada Yükselen Bir Aktör Olarak TDT” konulu konferansa konuşmacı olarak katılmıştır.

16. ASEAN

Genel Sekreter, Şubat 2023'te ASEAN Genel Sekreteri Sayın Dr. Kao Kim Hourn'a bir mektup göndererek iki kuruluş arasındaki işbirliği olanaklarını görüşmek üzere bir toplantı yapma arzusunu iletmış, ancak bu mektuba henüz bir yanıt gelmemiştir.

Bu doğrultuda atılan bir diğer adım olarak, TDT Genel Sekreteri, TDT ve ASEAN arasında kurumsal işbirliğinin tesis edilmesini kolaylaştırmak için Genel Sekreterin talebi üzerine 11 Nisan 2023 tarihinde Ankara'da Singapur Büyükelçisinin ev sahipliğinde düzenlenen bir toplantıda Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) Ankara Komitesi (AAC) Büyükelçileri ve Temsilcileri ile bir araya gelmiştir.

AAC, Sekretaryanın talebinin ASEAN Sekretaryasının gündeminde olduğunu bildirmiş ve AAC'nin konuyu hızlandırmaya hazır olduğunu yinelemiştir. ASEAN'ın çok sayıda diyalog ortağı olduğu ve Örgütün konuya dikkatini çekmenin en iyi yolunun özellikle sürdürülebilir enerji gibi öncelikli alanlarda dikkat çekici işbirliği projeleri önermek olduğu belirtilmiştir.

Sekretarya şu anda ASEAN'ın mevcut Dönem Başkanı ülke olan Lao PDR'ye sunulmak üzere potansiyel işbirliği alanlarına ilişkin bir taslak üzerinde çalışmaktadır.

17. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)

TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev, 16 Şubat 2024 tarihinde BM Genel Sekreter Yardımcısı, UNDP Yönetici Yardımcısı ve Avrupa ve BDT Bölge Bürosu Direktörü Sayın Ivana Živković ile iki kuruluş arasındaki işbirliğini geliştirmek üzere bir toplantı gerçekleştirmiştir. Taraflar arasında 24 Mayıs 2016 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptının güncellenmesi kısa vadeli perspektifte göz önünde bulundurulabilir.

Toplantı, Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı arasında bir dizi önemli konuda sağlam bir görüş alışverişine olanak sağlamıştır. Taraflar, Türk bölgesinde sürdürülebilir kalkınma, kapasite geliştirme girişimleri ve sosyo-ekonomik güçlendirme gibi ortak ilgi alanlarına odaklanarak, TDT ve UNDP arasında kurulabilecek işbirliği yollarını araştırmışlardır.

18. Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi (UNDRR)

Afet ve acil durum yönetimi alanında işbirliğine ilişkin TDT çerçevesindeki çabaları dikkate alan TDT Genel Sekreteri, 25 Temmuz 2023 tarihinde BM Genel Sekreteri'nin Afet Riskinin Azaltılması Özel Temsilcisi Mami Mizutori'ye iki örgüt arasında işbirliği kurulmasına yönelik imkanların araştırılması yönünde bir mektup göndermiştir. 16 Ağustos 2023 tarihinde UNDRR'den böyle bir girişimi desteklediğini belirten bir mektup TDT Sekretaryasına gönderilmiştir.

Sekretarya şu anda TDT ve UNDRR temsilcileri arasında yapılması muhtemel görüşmeleri ele almaktadır.

19. Körfez İşbirliği Konseyi (KİK)

Azerbaycan tarafı 2021 yılında Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ile işbirliğine başlanması teklifinde bulunmuştur. TDT ve KİK Genel Sekreterleri arasında, her iki taraf için de uygun bir zamanda ortak Zirveler düzenlenmesi niyetinin paylaşıldığı bir karşılıklı mektup teatisi gerçekleştirilmiştir.

Yeni işbirliği formatlarının araştırılması ve bu bağlamda TDT - KİK arasında Zirve düzeyinde bir toplantı düzenlenmesi fikri, Azerbaycan tarafından 2 Eylül 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Üye Devlet Başkanlarının Dış Politika Konularındaki Yardımcıları/Danışmanları Gayriresmi Toplantısında yinelenmiştir.

Hâlihazırda KİK Sekretaryasından alınan bilgiye göre, KİK Üye Devletleri arasındaki müzakere süreci devam etmektedir. TDT Sekretaryası, resmi temasları başlatmak üzere TDT Genel Sekreterinin Riyad'a ziyaretini düzenlemeye yönelik çalışmalar yürütmektedir.

20. Afrika Birliği Komisyonu (AUC)

Yeni işbirliği yöntemlerinin araştırılması ve bu bağlamda TDT -Afrika Birliği arasında Zirve düzeyinde bir toplantı düzenlenmesi fikri Azerbaycan tarafından 2 Eylül 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Üye Devlet Başkanlarının Dış Politika Konularındaki Yardımcıları/Danışmanları Gayri Resmi Toplantısı'nda gündeme getirilmiştir. Türkiye'nin Afrika ülkeleriyle iyi ilişkileri göz önünde bulundurularak, Afrika Birliği ile benzer bir formatın oluşturulması için Türkiye'nin Teşkilata yardımcı olması istenmiştir.

Sekretarya, Afrika Birliği Komisyonu ile görüşmeleri başlatmak üzere gerekli adımları atmaktadır. Bu bağlamda Genel Sekreter, Afrika Birliği Komisyonu (AUC) Başkanı Sayın Moussa Faki Mahamat ile 22 Eylül 2023 tarihinde New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde bir araya gelmiştir.

Taraflar, önümüzdeki dönemde kuruluşlar arasında ileriye dönük işbirliği imkanları üzerinde çalışma konusunda mutabık kalmışlardır.

21. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

İki kuruluş arasında yakın ilişkiler tesis edilmiş olmasına rağmen, İİT'de TDT'nin gözlemci statüsü başvurusu 2013 yılından bu yana İİT'nin gündeminde bekleyen bir konudur. Konu İİT'nin ilgili organlarında birçok kez ele alınmış, ancak TDT üye ülkelerinin ısrarlı çabalarına rağmen İİT'de gözlemci statüsü elde etme konusunda kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır.

14-15 Nisan 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 13. İslam Zirvesi Konferansı Sonuç Bildirisi'nin 201. Maddesinde "Konferans, gelecekte yasal bir ilişki kurulması amacıyla İİT ile TDT arasında işbirliği kurulmasını memnuniyetle karşılamıştır".

Ayrıca, İİT ve TDT arasında Kasım 2016'da bir Mutabakat Zaptı imzalanarak işbirliği için kurumsal bir temel oluşturulmuştur.

Genel Sekreter, gözlemci statüsü başvurusunu hızlandırmak ve İİT ile TDT arasındaki işbirliğini geliştirmek amacıyla 23 Eylül 2024 tarihinde New York'ta İİT Genel Sekreteri H.E. Hissein Brahim Taha ile BM Genel Kurulu çerçevesinde bir araya gelmiştir.

Taraflar, işbirliğini arttırmak ve Kuruluşların Üye Devletleri için ortak çıkarlara yönelik müşterek sonuç odaklı projeler uygulamak üzere bir Eylem Planı geliştirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

22. İslam Gıda Güvenliği Örgütü (IOFS)

Astana'daki 10. Jübile Zirvesi'nin Eylem Planı doğrultusunda, TDT Sekretaryası IOFS Sekretaryası ile temasa geçmiştir. İki kuruluş arasında bir Mutabakat Zaptı taslağı üzerinde çalışılmaktadır. Belge, IOFS Genel Direktörünün göreve başlamasını takiben 2025 yılı içerisinde Kazakistan'da imzalanabilecektir.

23. Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA)

Astana'daki 10. Jübile Zirvesi Eylem Planı doğrultusunda, TDT Sekretaryası CICA Sekretaryası ile temas kurmuştur.

TDT Genel Sekreteri, CICA Genel Sekreteri ile 4 Mart 2024 tarihinde İstanbul'daki TDT binasında bir toplantı gerçekleştirmiştir. Taraflar, muhtemel işbirliği alanlarını ele almışlardır.

24. İslam Dünyası Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (ICESCO)

Taraflar, ilişkilerini bir işbirliği Mutabakat Zaptı temelinde resmileştirme konusunda anlaşmışlardır. ICESCO Genel Direktörünün daveti üzerine, TDT ve ICESCO arasındaki Mutabakat Zaptı 13 Haziran 2024 tarihinde Fas Krallığı'nın başkenti Rabat'ta imzalanmıştır. Hâlihazırda ICESCO Genel Direktörünün 2025 yılında İstanbul'a yapacağı ziyaret sırasında Tarafların Ortak Eylem Planını imzalamaları beklenmektedir.